

KİTAP TANITIMI - DEĞERLENDİRME

Ali Yörür¹

OSMANLI DÖNEMİ ŞİİRİNDE EDİRNE

Müberra Gürgendereli, Osmanlı Dönemi Şiirinde Edirne, Çantay Kitabevi, İstanbul 2016.

*Kendi şehrimdir diyü sanman edem lâf ü güzâf
Vasf olunmaz binde biri kıldım âhir ihtisâr
(Edirneli ‘Örfi)*

Edirne'nin I. Murad tarafından fethi, hem İstanbul'un hem de Balkanların kapısını Türklere açmıştır. Bütün Osmanlı tarihi boyunca siyasi ve kültürel açılardan kilit rol oynayan Edirne, geçmişi Traklara dayanan eski ve önemli bir şehirdir. “Dârü'l-mülk ve Dârü'n-nasr ve'l-meymene” olarak anılan bu kutlu şehir, neredeyse bir asır boyunca payitahtlık yapmasının yanında, tahtını İstanbul'a hediye eden asil bir sultan misali, yüzyıllar boyunca saltanatı ve İstanbul'daki gelişmeleri vakarla seyretmiş, uzun bir dönem ihmal edilmiş, zaman zaman eski şaşalı günlerini hatırlamış, büyük afet ve savaşlar yaşamış ama hep ayakta kalmayı başarabilmiştir.

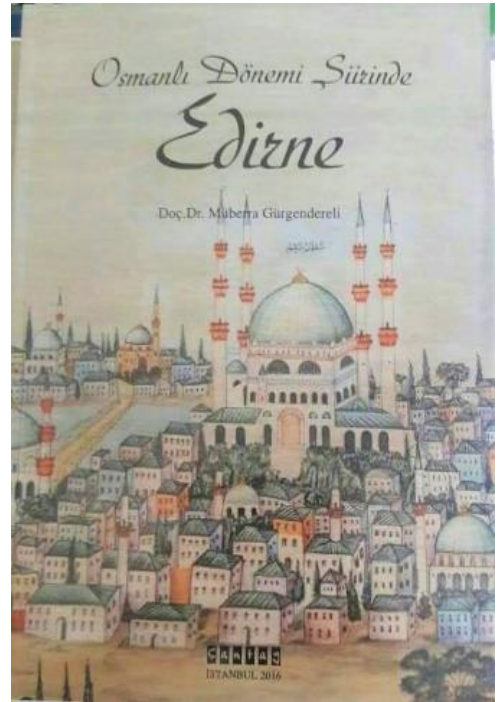
Edirne'nin başkentlik vasfı, şehrin havasının, ruhunun, dokusunun, insanının yanı sıra edebiyatının da içine sinmiştir. Osmanlı'nın medeniyet merkezi olan bu şehir, yüzyıllar boyu devam eden bir süreçte tesis edilen ve başarıyla işletilen eğitim ve kültür merkezleri, sanat eserleri, tabi güzellikleri ve edebî zenginliği dolayısıyla kendine has bir hüviyet taşımaktadır. Bu hüviyette, Edirne'nin Osmanlı tarihi boyunca bir cazibe merkezi olarak kalmayı sürdürebilmesinin önemi büyüktür. Bu özel şehir devleti ilgilendiren hadiselerle, sayısız Balkan ve Avrupa seferlerine, eğlencelere, sürek avlarına ve padişah ziyaretlerine sahne olması gibi nedenlerle, bir kısmı zaten Edirneli olan şairleri kendine çekmeyi başarmıştır. Divan şairleri kimi zaman padişahların gözüne girmek kimi zaman da şehre duydukları ilgi ve sevginin tezahürü olarak Edirne hakkında çok sayıda güzel manzume yazmışlardır.

Asırlar içerisinde bir Edirne yolculuğu yaptırmak için Müberra Gürgendereli tarafından hazırlanan eser, Çantay kitabevi tarafından “Osmanlı Dönemi Şiirinde Edirne” ismiyle basılmıştır.

Kitabın birinci bölümü, “Şiirlerde Edirne” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde Divan şiirinde Edirne, Divan şiirinde Edirne ile ilgili benzetmeler ve padişahların Edirne'ye gelişleri üzerine yazılan şiirler anlatılmıştır.

Kitabın ikinci bölümü, “Şiirlerde Edirne'de Tabiat ve İklim” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde Edirne'nin nehirleri, havası, mevsimleri, toprağı, bahçeleri, meyveleri, gülü ve bülbülü incelenmiştir.

Kitabın üçüncü bölümü, “Şiirlerde Edirne'de Sosyal Hayat” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde Edirne'de eğlence hayatı, şarap, şarapçılık, Edirne'nin mesire yerleri, hediyelikleri, meşhur yiyecekleri, salgın hastalıkları, Edirne insanı, Edirne güzelleri, sürgün yeri olarak Edirne ele alınmıştır.

¹ Doktora öğrencisi, Trakya Üniversitesi, ali.yorur@hotmail.com

Kitabın dördüncü bölümü, “Şiirlerde Edirne’de Medeniyet” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde Edirne kalesi, Edirne’nin sarayları, evleri, yolları, camileri, darüşşifası, çeşmeleri, köprüleri, hamamları, çarşıları, tekkeleri, türbeleri, semtleri, beldeleri ifade edilmiştir.

Kitabın beşinci bölümü “Şiirlerde Edirne’nin Diğer Şehirlerle Mukayesesi” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde Edirne’nin İstanbul, Bursa, Mısır, Şam, İsfahan, Bağdat ile karşılaştırması yapılmıştır.

Kitabın altıncı bölümü “Edirne’de Geçen Hikâyeler” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde Atâyî’nin *Heft-Hân*’ı, Edirneli Nâtık’ın *Tuhfetü’l-Haremeyn*’i, Enderunlu Fâzıl’ın *Defter-i Aşk*’ı, Maşi-zâde Fikrî Çelebi’nin *Ebkâr-ı Efkâr*’ı ve Nâbî’nin divanında yer alan küçük bir mesnevi yer almaktadır.

Kitabın yedinci bölümü “Metinler” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde Edirne hakkında yazılan kasideler, gazeller, mesneviler, murabbalar, bendler, beyitler bulunmaktadır.

Edirne hakkında yazılmış manzumelerin tespiti, incelenmesi ve yorumlanması neticesinde ortaya çıkan bu çalışma; tarihî başkent Edirne’nin şiir ve kültür tarihine yapılmış panoramik bir yolculuk niteliği taşımaktadır. Bu yolculukla Edirne kültürü, “şehir-şiir” ilişkisi bağlamında değerlendirilmiş, şehrin kültür tarihi divan şairlerinin gözünden yorumlanmaya çalışılmıştır.